

הלכות שמיטה

סוגיא א': שמיטה בזמן הזה

א.

ויקרא (כה:ב)

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת ליקוק:

ספרא (בהר פ"א אות ב'-ג')

(ב) כי תבאו יכול משבאו לעבר הירדן תלמוד לומר אל הארץ, ארץ המיוחדת, יכול משבאו לעמון ומואב תלמוד לומר אשר אני נתן לכם ולא עמון ומואב, מניין אתה אומר כי בשו אבל לא חילקו, חילקו למשפחות, ולא חילקו לבתי אבות ואין כל אחד ואחד מכיר את חלקו, יכול יהו חייבים בשמיטה תלמוד לומר שדך שיהא כל אחד ואחד מכיר שדהו, כרמך שיהיה כל אחד ואחד מכיר את כרמו. (ג) נמצאת אתה אומר כיון שעברו ישראל את הירדן נתחייבו בחלה ובערלה ובחדש, הגיע ששה עשר בניסן נתחייבו בעומר, שהו חמשים יום נתחייבו בשתי הלחם, לארבע עשרה שנה נתחייבו במעשרות, התחילו מונים לשמיטה לעשרים ואחת עשו שמיטה, לששים וארבע עשו יובל.

רמב"ם (שמיטה ויובל יב)

ומאימתי התחילו למנות, מאחר ארבע עשרה שנה משנכנסו לארץ שנאמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך עד שיהיה כל אחד מכיר את ארצו, ושבע שנים עשו בכבוש הארץ ושבע שנים בחילוק, נמצאת אומר בשנת שלש וחמש מאות ואלפים ליצירה מר"ה מאחר מולד אדם הראשון שהיא שנה שניה ליצירה התחילו למנות, ועשו שנת עשר וחמש מאות ליצירה שהיא שנת אחת ועשרים משנכנסו לארץ שמטה, ומנו שבע שמטות וקדשו שנת החמשים שהיא שנת ארבע וששים משנכנסו לארץ.

ב.

גמ' מכות (יט.)

ומאי קסבר? אי קסבר: קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא, אפי' בכור נמו! אי קסבר: קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא, אפילו בכור נמי תבעי! אמר רבינא, לעולם קסבר: קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא, והכא בבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים, ומקשינן בשרו לדמו, מה דמו במזבח אף בשרו במזבח, ומקיש מעשר לבכור.

גמ' חגיגה (ג)

הרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל, מפני שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא

גמ' יבמות (פב)

דתניא בסדר עולם: +דברים ל'+ אשר ירשו אבותיך וירשתה - ירושה ראשונה ושניה יש להן, ושלישית אין להן

גמ' נדה (מו)

סברוה: קסבר ר' יוסי תרומה בזמן הזה - דאורייתא. אי אמרת בשלמא מופלא סמוך לאיש - דאורייתא, אתי גברא דאורייתא ומתקן טבלא דאורייתא, אלא אי אמרת דרבנן - אתי גברא דרבנן ומתקן טבלא דאורייתא? לא, קסבר רבי יוסי תרומה בזמן הזה דרבנן. וסבר ר' יוסי תרומה בזמן הזה דרבנן? והתניא בסדר עולם: +דברים

ל' + אשר ירשו אבותיך וירשתה, ירושה ראשונה ושניה – יש להן, שלישית – אין להן. וא"ר יוחנן: מאן תנא סדר עולם – ר' יוסי! ר' יוסי תני לה, ולא סבר לה

רמב"ם (תרומות א:ה)

כל שהחזיקו עולי מצרים ונתקדש קדושה ראשונה כיון שגלו בטלו קדושתן, שקדושה ראשונה לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא, כיון שעלו בני הגולה והחזיקו במקצת הארץ קדושה קדושה שנייה העומדת לעולם לשעתה ולעתיד לבוא . . .

רמב"ם (בית הבחירה ו:טז)

ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אע"פ ששמומין בקדושתן הן עומדים, אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום ואע"פ שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה.

ספר התרומה (הלכות ארץ ישראל)

לתרומה ומעשר קיימת לעולם אף בזמן הזה, כתנא דסדר עולם דתניא ראשונה ושנייה יש להם שלישית אין להם אלמא קדושת עזרא קיימת, אין הלכה כן אלא בזמן הזה בטלה ואין חייב מן התורה להפריש תרומה ומעשר

ספר אור זרוע (ח"ד פסקי עבודה זרה סימן רצט"ז)

והשיב לו מו' רבינו שמחה זצ"ל והגעלה למה לו, אפי' תרומה שהיא בעין ונתערבה בטילה ולכתחילה מבטלה, כ"ש פליטת קדירה . . . מיהו כיון דלא משכחת בה איסורא דאורייתא שהרי בטלה קדושתה ולא אתי לאיחלופי באיסורא דאורייתא היקילו להתירו בהגעלה

ג.

גמ' מועד קטן (ב., ב:)

משנה. משקין בית השלחין במועד ובשביעית

גמ'. תנן: משקין בית השלחין במועד ובשביעית. בשלמא מועד משום טירחא הוא, ובמקום פסידא שרו רבנן. אלא שביעית, בין למאן דאמר משום זורע, ובין למאן דאמר משום חורש – זריעה וחרישה בשביעית מי שרי? – אמר אביי: בשביעית בזמן הזה, ורבי היא. דתניא, רבי אומר: +דברים ט"ז ב+ וזה דבר השמטה שמוט – בשתי שמיטות הכתוב מדבר, אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים. בזמן שאתה משמט קרקע – אתה משמט כספים, ובזמן שאי אתה משמט קרקע – אי אתה משמט כספים. רבא אמר: אפילו תימא רבנן, אבות אסר רחמנא,

ירושלמי שביעית (פ"י ה"ב)

מיכן סמכו לפרוזבול שהוא מן התורה ופרוזבול דבר תורה כשהתקין הלל סמכוהו לדבר תורה אמר ר' חונה קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא כמאן דאמ' מעשרות מדבר תורה והלל מתקין על דבר תורה . . . תמן אמרין אפי' כמאן דאמר מעשרות דבר תורה מודה בשמיטה שהיא מדבריהן, דתני וזה דבר השמיטה שמוט רבי אומ' שני שמיטין הללו שמיטה ויובל בשעה שהיובל נוהג שמיטה נוהגת דבר תורה פסקו היובלות שמיטה נוהגת מדבריהן, אימתי פסקו היובלות יושביה בזמן שיושביה עליה לא בזמן שגלו מתוכה